

Růst je skvělý... ale nebohatneme všichni

03.dubna 2006 Martin Říman

Stálo by za to porovnat hrubý domácí produkt s jiným údajem, takzvaným hrubým národním produktem. Tento ukazatel bohužel statistici již několik let nesledují, a tak se můžeme jen dohadovat, jaká část bohatství vytvořená na území České republiky odtéká pryč. Z nepřímých ukazatelů, jako repatriace zisků nebo mzdy zahraničních pracovníků, je však zřejmé, že rozdíl mezi těmito ukazateli trvale roste. To znamená, že růst HDP odpovídá stále méně skutečnému „bohatnutí“ nás všech. Jestliže například automobilka v Kolíně vyrobí auta v jisté hodnotě, pak v této sumě je zahrnuta i cena vývoje, který byl uskutečněn v zahraničí. Tyto prostředky pak jsou ze země staženy v podobě zisků. Započítají se sice do našeho HDP, ale ve skutečnosti „tady nejsou a nikdy nebyly“. Zde tkví i jedna z odpovědí na otázku, proč se růst adekvátně nepromítá do růstu mezd.

Nejzřetelnějším důkazem, že na výsledku české ekonomiky něco není v pořádku, je rozpor mezi HDP a nezaměstnaností. Pro ekonomiku s šestiprocentním růstem je nezaměstnanost oscilující mezi devíti a deseti procenty zcela neadekvátní. Odpovídající číslo by bylo minimálně poloviční. Důvody, proč tomu tak je, jdou dominantně na triko vlády. Právě ona přece vytváří podmínky. A nastavila je tak, že profitují vysoce produktivní investoři, kteří ovšem mnoho pracovních míst nevytvářejí, zatímco malí a střední živnostníci, kteří jsou všude hlavními zaměstnavateli, strádají. Roste podíl průmyslu, což je ve vyspělých ekonomikách jev naprosto nevídaný. Zpracovatelský průmysl čeká osud zemědělství; bude v něm pracovat stále méně a méně lidí, orientace na něj je tedy poukázkou na trvale vysokou nezaměstnanost. Vážnou otázkou také zůstává, do jaké míry je tento růst HDP při jeho stávající struktuře dlouhodobě udržitelný. Zřejmě stačí výpadek jednoho či několika málo větších exportérů a výsledek bude úplně jiný. Rovněž čím dál vyšší orientace na automobilový sektor není žádnou zárukou stability. K restrukturalizaci totiž nemusí docházet jenom v Detroitu nebo Wolfsburgu.

Úkolem příští vlády proto bude odblokovat drobné podnikání sešněrované tuhou regulací a zatížené vysokými odvody. Jen tak je možné splnit slib, který si před volbami dávají prakticky všechny politické strany - totiž razantně snížit nezaměstnanost. Stávající hospodářská politika vlády to řešit nedokáže.

Vyšlo 2. 3. 2006 v časopise Týden.